

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	25
Słowo wstępne.....	31
DZIAŁ PIERWSZY. CZĘŚĆ OGÓLNA PRAWA PRACY	33
Rozdział I	
Pojęcie i przedmiot prawa pracy	35
1. Definiowanie prawa pracy.....	35
1.1. Uwagi ogólne	35
1.2. Rodzaje definicji prawa pracy	36
1.2.1. Doktrynalne definicje prawa pracy	36
1.2.2. Definicja legalna prawa pracy	36
2. Prawo pracy w systemie prawnym Rzeczypospolitej Polskiej.....	37
2.1. Kryteria wyodrębniania prawa pracy jako gałęzi systemu prawa.....	37
2.2. Przedmiot prawa pracy: stosunki prawa pracy.....	39
2.3. Systematyka prawa pracy	41
3. Szczególne właściwości prawa pracy	42
3.1. Uwagi ogólne	42
3.2. Dynamizm i ekspansja a liberalizacja i deregulacja prawa pracy	43
3.3. Uniformizm a dyferencjacja prawa pracy	44
3.4. Europeizacja prawa pracy.....	45
Literatura	45
Rozdział II	
Funkcje prawa pracy.....	48
1. Charakterystyka funkcji prawa pracy	48
2. Funkcja ochronna prawa pracy	49
3. Funkcja organizatorska prawa pracy	50
4. Funkcja ireniczna prawa pracy.....	52
5. Funkcja rozdzielcza prawa pracy	53
Literatura	54

Rozdział III

Zasady prawa pracy	56
1. Pojęcie i znaczenie zasad prawa pracy w doktrynie polskiego prawa pracy	56
2. Systematyzacja zasad prawa pracy	58
3. Funkcje zasad prawa pracy	61
4. Charakterystyka określonych w kodeksie pracy podstawowych zasad prawa pracy	63
4.1. Zasada prawa do pracy i wolności pracy	63
4.2. Zasada swobody nawiązywania stosunku pracy i ustalania jego treści	66
4.3. Zasada poszanowania przez pracodawcę godności i innych dóbr osobistych pracownika	68
4.4. Zasada równego traktowania pracowników i niedyskryminacji w zatrudnieniu	71
4.5. Zasada prawa do godziwego wynagrodzenia za pracę	74
4.6. Zasada prawa do wypoczynku	78
4.7. Zasada zapewniania przez pracodawcę bezpiecznych i higienicznych warunków pracy	80
4.8. Zasada zaspokajania bytowych, socjalnych i kulturalnych potrzeb pracowników	82
4.9. Zasada ułatwiania pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych	83
4.10. Tzw. zasada uprzywilejowania pracownika	85
4.11. Podstawowe zasady dotyczące zbiorowego prawa pracy	89
Literatura	90

Rozdział IV

Równe traktowanie w zatrudnieniu	94
1. Pojęcie równego traktowania	94
2. Zasada równego traktowania w zatrudnieniu	96
3. Formy dyskryminacji	97
4. Zakaz dyskryminacji w rekrutacji i zwalnianiu	97
5. Molestowanie i molestowanie seksualne	98
6. Uzasadnione różnicowanie	100
7. Konsekwencje naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu	101
Literatura	102

Rozdział V

Źródła prawa pracy	104
1. Pojęcie i hierarchia źródeł prawa pracy	104
2. Powszechne źródła prawa pracy	106
2.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej	106
2.2. Ustawy	107
2.3. Rozporządzenia	110
3. Swoiste źródła prawa pracy	111
3.1. Układy zbiorowe pracy	111
3.1.1. Charakter prawny układów zbiorowych pracy	111

3.1.2. Zakres podmiotowy układów zbiorowych pracy	111
3.1.3. Zakres przedmiotowy układów zbiorowych pracy	113
3.1.4. Tryb zawierania układów zbiorowych pracy	116
3.1.5. Rejestracja układów zbiorowych pracy.....	117
3.1.6. Wejście w życie układów zbiorowych pracy	119
3.1.7. Przekształcenia układów zbiorowych pracy	120
3.1.8. Rozwiązanie układów zbiorowych pracy.....	121
3.1.9. Ponadzakładowe układy zbiorowe pracy.....	122
3.1.10. Zakładowe układy zbiorowe pracy	124
3.2. Porozumienia o stosowaniu układu zbiorowego pracy.....	127
3.3. Porozumienia w związku z przejściem zakładu pracy na nowego pracodawcę.....	128
3.4. Porozumienia o zawieszeniu przepisów prawa pracy.....	129
3.5. Porozumienia o stosowaniu mniej korzystnych warunków zatrudnienia	130
3.6. Porozumienia w sprawie telepracy	131
3.7. Porozumienia społeczne.....	131
4. Regulaminy.....	132
4.1. Uwagi wprowadzające	132
4.2. Regulamin wynagradzania.....	132
4.3. Regulamin pracy.....	135
4.4. Inne regulaminy	137
5. Statuty.....	138
6. Międzynarodowe prawo pracy	139
6.1. Zagadnienia wstępne	139
6.2. Międzynarodowe prawo pracy.....	140
6.3. Prawo pracy Rady Europy.....	142
6.4. Akty prawne wydane w ramach Unii Europejskiej i ich moc oddziaływania.....	144
6.5. Europejskie prawo pracy	146
Literatura	151

DZIAŁ DRUGI. INDYWIDUALNE PRAWO PRACY 155

Rozdział VI

Stosunek pracy	157
1. Pojęcie i charakter stosunku pracy	157
1.1. Koncepcje i pojęcie stosunku pracy.....	157
1.2. Cechy stosunku pracy	158
2. Stosunek pracy a inne stosunki zatrudnienia.....	161
2.1. Pojęcia „samozatrudnienie” oraz „zatrudnienie”	161
2.2. Rodzaje zatrudnienia niepracowniczego	163
2.3. Zatrudnienie pracownicze a niepracownicze zatrudnienie typu cywilnoprawnego.....	167
2.4. Stosunki parazatrudnieniowe.....	169

2.5. Rodzaje stosunków pracy	170
2.6. Elementy stosunku pracy	174
3. Podmioty stosunku pracy	175
3.1. Uwagi ogólne	175
3.2. Pracownik	176
3.3. Pracodawca – pojęcie i koncepcja	179
3.3.1. Pojęcie „pracodawca”	179
3.3.2. Koncepcje pracodawcy	181
3.4. Pracodawca – osoba fizyczna	182
3.5. Pracodawca będący jednostką organizacyjną	183
3.6. Reprezentacja pracodawcy będącego jednostką organizacyjną	187
Literatura	188

Rozdział VII

Umowa o pracę	193
1. Rekrutacja wewnętrzna i zewnętrzna	193
2. Ochrona danych osobowych kandydatów do pracy oraz pracowników	194
3. Rodzaje umów o pracę	195
3.1. Umowa na okres próbny	196
3.2. Umowa na czas określony	196
3.3. Umowa na czas wykonywania określonej pracy	198
3.4. Umowa o pracę na czas nieokreślony	198
4. Telepraca	199
5. Treść umowy o pracę	200
Literatura	201

Rozdział VIII

Przekształcenia zobowiązaniowego stosunku pracy	203
1. Pojęcie zmiany stosunku pracy	203
2. Porozumienie zmieniające	205
3. Wypowiedzenie zmieniające warunki umowy o pracę	208
4. Powierzenie pracownikowi innej pracy	216
5. Tymczasowa zmiana warunków umowy o pracę wynikająca ze szczególnych regulacji prawnych	220
Literatura	221

Rozdział IX

Ustanie stosunku pracy	223
1. Uwagi wprowadzające	223
2. Porozumienie stron	224
3. Ograniczenia dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę	227
3.1. Powszechna ochrona trwałości stosunku pracy	227
3.2. Konsultacja zamiaru wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieokreślony z zakładową organizacją związkową	227
3.3. Konsultacja z zakładową organizacją związkową zamiaru rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia	236

3.4. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy	238
3.5. Ograniczenia dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę z uwagi na sytuację osobistą lub rodzinną pracownika	238
3.5.1. Ochrona stosunku pracy w okresie przedemerytalnym	238
3.5.2. Ochrona stosunku pracy w okresie usprawiedliwionej nieobecności	241
3.5.3. Ochrona stosunku pracy z kobietą w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego	242
3.6. Ograniczenia dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę z uwagi na pełnioną funkcję	243
3.6.1. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy pracowników pełniących funkcje związkowe	243
3.6.2. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy członków rady pracowników	252
3.6.3. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy społecznego inspektora pracy	252
4. Rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem	253
4.1. Wypowiedzenie umowy o pracę jako jednostronne oświadczenie woli	253
4.2. Zakres zastosowania wypowiedzenia jako sposobu rozwiązania umowy o pracę	255
4.3. Wymogi formalne	258
4.4. Okresy wypowiedzenia umowy o pracę	262
4.5. Skrócenie okresu wypowiedzenia	267
4.6. Zwolnienie na poszukiwanie pracy	269
5. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia	270
5.1. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę	270
5.1.1. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę z przyczyn zawinionych przez pracownika	270
5.1.2. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę z przyczyn niezawinionych przez pracownika	277
5.2. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika	279
5.2.1. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z przyczyn niezawinionych przez pracodawcę	279
5.2.2. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z przyczyn zawinionych	280
6. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę	281
6.1. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem	281
6.2. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę	286

6.3. Skutki prawne wadliwego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia dokonanego przez pracownika.....	289
7. Pozostałe przypadki rozwiązania umowy o pracę przez pracownika	289
7.1. Rozwiązanie umowy o pracę w związku z przywróceniem do pracy	289
7.2. Rozwiązanie umowy o pracę w związku z przejęciem pracownika przez nowego pracodawcę	291
8. Szczególne przepisy o rozwiązywaniu umów	291
8.1. Ograniczenie ochrony trwałości stosunku pracy.....	293
8.2. Prawo do odprawy.....	294
8.3. Roszczenie o ponowne zatrudnienie	295
8.4. Zwolnienie indywidualne.....	295
9. Wygaśnięcie umowy o pracę.....	295
9.1. Śmierć pracownika	296
9.2. Śmierć pracodawcy	296
9.3. Nieobecność pracownika w pracy spowodowana tymczasowym aresztowaniem	297
9.4. Roszczenia w związku z wygaśnięciem stosunku pracy	298
9.5. Pozostałe przypadki wygaśnięcia stosunku pracy.....	298
Literatura	299

Rozdział X

Przejęcie zakładu pracy na innego pracodawcę.....	301
1. Pojęcie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę.....	301
2. Sukcesja zobowiązań.....	303
3. Negocjacje z przedstawicielstwem pracowników oraz obowiązek informacyjny w przypadku braku związków zawodowych.....	305
4. Uprawnienia pracowników	308
Literatura	310

Rozdział XI

Zatrudnianie pracowników tymczasowych	311
1. Uwagi wprowadzające	311
2. Ograniczenia w zakresie pracy tymczasowej.....	312
2.1. Ograniczenia przedmiotowe.....	313
2.2. Ograniczenie czasu trwania pracy tymczasowej	313
2.3. Ograniczenia podmiotowe	314
2.3.1. Pracodawca użytkownik.....	314
2.3.2. Agencja pracy tymczasowej.....	315
3. Zawarcie i treść umowy o pracę tymczasową.....	315
3.1. Obowiązki informacyjne pracodawcy użytkownika w stosunku do związków zawodowych	318
4. Osłabienie ochrony stabilności stosunków pracy pracowników tymczasowych.....	318
5. Ochrona pracownika tymczasowego przed dyskryminacją.....	320
6. Urlop wypoczynkowy pracownika tymczasowego.....	320
Literatura	321

Rozdział XII

Pozazumowne stosunki pracy	323
1. Pojęcie i systematyka pozazumownych stosunków pracy	323
1.1. Pojęcie i geneza pozazumownych stosunków pracy	323
1.2. „Pozorne” powołanie, mianowanie, wybór	329
1.3. Systematyka pozazumownych stosunków pracy.....	331
2. Stosunek pracy na podstawie wyboru.....	331
2.1. Zakres stosunków pracy z wyboru	331
2.2. Charakter prawny stosunku pracy na podstawie wyboru.....	333
2.3. Powstanie stosunku pracy z wyboru	333
2.4. Dopuszczalność zmiany treści stosunku pracy z wyboru	334
2.5. Ustanie stosunku pracy z wyboru	334
2.6. Uprawnienia i obowiązki pracowników z wyboru	336
3. Stosunek pracy na podstawie powołania.....	338
3.1. Zakres stosunków pracy z powołania.....	338
3.2. Charakter prawny aktu powołania	339
3.3. Powstanie stosunku pracy na podstawie powołania	340
3.4. Dopuszczalność zmiany treści stosunku pracy z powołania	342
3.5. Ustanie stosunku pracy z powołania	343
3.6. Treść stosunku pracy pracowników powołanych.....	346
4. Stosunki pracy na podstawie mianowania.....	347
4.1. Zakres stosunków pracy z mianowania	347
4.2. Charakter prawny aktu mianowania.....	348
4.3. Powstanie stosunków pracy z mianowania	348
4.4. Zmiana treści stosunku pracy z mianowania	351
4.5. Ustanie stosunku pracy pracowników mianowanych.....	353
4.6. Treść stosunku pracy pracowników mianowanych.....	356
Literatura	357

Rozdział XIII

Prawa i obowiązki stron stosunku pracy	361
1. Uwagi wprowadzające	361
2. Obowiązki pracodawcy.....	363
2.1. Obowiązek informacyjny.....	363
2.2. Obowiązek prawidłowego organizowania pracy.....	366
2.3. Obowiązek przeciwdziałania dyskryminacji.....	367
2.4. Obowiązek zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.....	368
2.5. Obowiązek terminowego i prawidłowego wypłacania wynagrodzenia	368
2.6. Obowiązek ułatwiania podnoszenia kwalifikacji zawodowych	369
2.7. Obowiązek stwarzania warunków sprzyjających przystosowaniu się do należytego wykonywania pracy	370
2.8. Obowiązek zaspokajania potrzeb socjalnych pracowników	371

2.9. Obowiązek stosowania obiektywnych i sprawiedliwych kryteriów oceny pracowników	374
2.10. Obowiązek prowadzenia dokumentacji i akt osobowych pracowników.....	375
2.11. Obowiązek wpływania na kształtowanie w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego	378
2.12. Obowiązek przeciwdziałania mobbingowi	379
2.13. Obowiązek wydania świadectwa pracy	383
2.13.1. Treść świadectwa pracy	384
2.13.2. Fikcje prawne w świadectwie pracy.....	385
2.13.3. Procedura sprostowania świadectwa pracy	386
3. Roszczenie odszkodowawcze.....	387
4. Obowiązki pracownika.....	389
4.1. Obowiązek sumiennego i starannego wykonywania pracy.....	389
4.2. Obowiązek stosowania się do poleceń przełożonych.....	389
4.3. Obowiązki porządkowe pracownika	390
4.4. Obowiązek dbałości o dobro zakładu pracy.....	392
4.5. Obowiązek przestrzegania tajemnicy.....	393
4.6. Obowiązek przestrzegania zasad współżycia społecznego	394
Literatura	396

Rozdział XIV

Zakaz konkurencji	397
1. Zasady ogólne	397
2. Ograniczenia prowadzenia działalności konkurencyjnej przy braku umowy o zakazie konkurencji	399
3. Umowa o zakazie konkurencji w trakcie trwania stosunku pracy.....	400
4. Umowa o zakazie konkurencji po zakończeniu stosunku pracy.....	401
Literatura	404

Rozdział XV

Wynagrodzenie za pracę.....	405
1. Prawne podstawy ustalania wynagradzania pracowników	405
2. Wynagrodzenie za pracę w regulacjach Unii Europejskiej	410
3. Zakaz dyskryminacji w wynagrodzeniu	410
4. Ochrona wynagrodzenia za pracę.....	414
4.1. Zasady dokonywania wypłaty.....	414
4.2. Ograniczenia w dokonywaniu potrąceń.....	415
5. Świadczenia w przypadku niewykonywania pracy	417
6. Świadczenia przysługujące pracownikowi w związku z zakończeniem stosunku pracy	420
7. Ochrona roszczeń pracowników w przypadku niewypłacalności pracodawcy	423
Literatura	424

Rozdział XVI

Czas pracy	426
1. Pojęcie czasu pracy	426
2. Wymiar czasu pracy.....	427
3. Okres odpoczynku	428
4. Systemy czasu pracy	429
5. Praca w godzinach nadliczbowych.....	433
6. Dyżur	438
7. Czas pracy kierowników	438
8. Praca w porze nocnej.....	439
9. Praca w niedziele i święta.....	441
Literatura	442

Rozdział XVII

Urlopy pracownicze	444
1. Urlopy wypoczynkowe	444
1.1. Elementy konstytutywne pojęcia „urlop wypoczynkowy”	444
1.2. Nabycie prawa do urlopu	445
1.3. Wymiar urlopu wypoczynkowego.....	446
1.4. Zasady udzielania urlopu	447
1.5. Przesunięcie urlopu w nieprzewidzianych przypadkach.....	449
1.6. Urlop proporcjonalny.....	451
1.7. Urlop na żądanie	452
1.8. Rozwiązanie umowy o pracę a prawo do urlopu wypoczynkowego	453
2. Urlopy bezpłatne	453
3. Zwolnienia okolicznościowe.....	454
Literatura	456

Rozdział XVIII

Odpowiedzialność porządkowa i dyscyplinarna pracowników	457
1. Odpowiedzialność porządkowa	457
1.1. Charakter prawny i przesłanki odpowiedzialności porządkowej	457
1.2. Katalog kar porządkowych i przewinienia porządkowe.....	458
1.3. Procedura nakładania kar porządkowych	460
1.4. Tryb odwoławczy	462
2. Odpowiedzialność dyscyplinarna	465
Literatura	465

Rozdział XIX

Odpowiedzialność materialna pracowników	467
1. Charakter prawny i przesłanki odpowiedzialności materialnej pracowników	467
2. Odpowiedzialność materialna za szkodę wyrządzoną przez pracownika nieumyślnie	470

3. Odpowiedzialność materialna za szkodę wyrządzoną przez pracownika umyślnie	472
4. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej.....	472
5. Odpowiedzialność za mienie powierzone	474
5.1. Odpowiedzialność materialna za szkodę wyrządzoną przez pracownika w mieniu powierzonym.....	474
5.2. Złagodzenie zasad odpowiedzialności za mienie powierzone	477
5.3. Wspólna odpowiedzialność pracowników za mienie powierzone.....	478
6. Przedawnienie roszczeń.....	480
Literatura	481

Rozdział XX

Powszechna ochrona pracy	482
1. Uwagi wprowadzające	482
2. Podstawowe obowiązki pracodawcy w dziedzinie bhp	483
2.1. Odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy	483
2.2. Obowiązek współdziałania z innymi pracodawcami	484
2.3. Obowiązek szkolenia pracowników	484
2.4. Obowiązek pracodawcy zaznajamiania pracowników z przepisami i zasadami bhp	487
2.5. Obowiązki pracodawcy z zakresu profilaktycznej ochrony zdrowia pracowników.....	487
2.5.1. Obowiązek informowania o ryzyku zawodowym	487
2.5.2. Obowiązek pracodawcy zapobiegania chorobom zawodowym i innym chorobom związanym z wykonywaną pracą.....	488
2.5.3. Obowiązek przeprowadzania profilaktycznych badań lekarskich.....	489
2.6. Obowiązek zapewnienia pracownikom profilaktycznych posiłków i napojów	490
2.7. Obowiązek zapewnienia pracownikom odpowiednich urządzeń sanitarno-higienicznych oraz dostarczenia niezbędnych środków higieny osobistej	491
2.8. Pozostałe obowiązki pracodawcy	491
3. Prawa i obowiązki pracowników w dziedzinie bhp.....	492
3.1. Prawo do powstrzymania się od wykonywania pracy	492
3.2. Obowiązek przestrzegania przepisów i zasad bhp	493
4. Organy ochrony pracy.....	494
4.1. Służba bezpieczeństwa i higieny pracy	494
4.2. Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy.....	496
4.3. Konsultacje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	497
5. Odszkodowanie za przedmioty utracone lub uszkodzone w związku z wypadkiem przy pracy	498
6. Świadczenia uzupełniające od pracodawcy.....	499
Literatura	500

Rozdział XXI

Ochrona rodzicielstwa	502
1. Uwagi wprowadzające	502
2. Zakazy zatrudniania kobiet przy pracach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia	503
3. Zasady zatrudniania pracownic w okresie ciąży	504
4. Urlopy związane z wychowywaniem dzieci	506
5. Uprawnienia pracowników wychowujących dzieci	510
6. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy	512
Literatura	514

Rozdział XXII

Zatrudnianie i ochrona pracy młodocianych i dzieci	516
1. Zatrudnianie młodocianych	516
1.1. Uwagi wprowadzające	516
1.2. Umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego	519
1.3. Ochrona zdrowia pracownika młodocianego	523
1.4. Zatrudnianie młodocianych na podstawie umowy o pracę przy wykonywaniu lekkich prac	525
2. Zatrudnianie dzieci do 16. roku życia	527
Literatura	530

Rozdział XXIII

Odpowiedzialność za wykroczenia przeciwko prawom pracownika	531
Literatura	535

DZIAŁ TRZECI. ZBIOROWE PRAWO PRACY	537
---	-----

Rozdział XXIV

Wolności związkowe	539
1. Uwagi wprowadzające	539
2. Wolność zrzeszania w związkach zawodowych i organizacjach pracodawców	540
2.1. Wolność zrzeszania w związkach zawodowych	540
2.2. Wolność zrzeszania w organizacjach pracodawców	542
2.3. Modele organizacji ruchu pracowników i pracodawców	543
3. Niezależność związków zawodowych i organizacji pracodawców	545
4. Samorządność związków zawodowych i organizacji pracodawców	549
Literatura	553

Rozdział XXV

Status prawny związków zawodowych	555
1. Zakładanie związków zawodowych	555
2. Rejestracja związków zawodowych	556
3. Funkcje związków zawodowych	558
4. Kompetencje związków zawodowych	561
Literatura	568

Rozdział XXVI

Status prawny organizacji pracodawców	570
1. Zakładanie i rejestracja organizacji pracodawców	570
2. Funkcje i kompetencje organizacji pracodawców	571
Literatura	573

Rozdział XXVII

Partycypacja pracownicza	575
1. Uwagi wprowadzające	575
2. Rady pracowników.....	576
2.1. Status prawny rady pracowników	576
2.2. Kompetencje rady pracowników.....	578
3. Europejskie rady zakładowe.....	579
4. Podmioty partycypacyjne w spółkach i spółdzielniach europejskich oraz spółkach transgranicznych.....	581
5. Samorząd w przedsiębiorstwach sprywatyzowanych lub skomercjalizowanych	581
6. Samorząd zawodowy.....	582
Literatura	582

Rozdział XXVIII

Zbiorowe spory pracy	584
1. Uwagi wprowadzające	584
2. Przedmiot sporu zbiorowego	585
3. Strony sporu zbiorowego pracy.....	587
4. Wszczęcie sporu zbiorowego	589
5. Metody likwidowania sporów pracy.....	590
5.1. Systematyka metod likwidowania zbiorowych sporów pracy.....	590
5.2. Ireniczne metody likwidowania sporów zbiorowych pracy.....	591
5.2.1. Koncyliacja	591
5.2.2. Mediacja.....	592
5.2.3. Arbitraż	594
6. Nieireniczne metody likwidowania sporów zbiorowych pracy.....	597
6.1. Strajk.....	597
6.1.1. Prawo do strajku	597
6.1.2. Ograniczenia prawa do strajku	598
6.1.3. Zasady organizacji strajku	599
6.2. Inne akcje protestacyjne.....	605
6.3. Lokaut.....	606
Literatura	607

DZIAŁ CZWARTY. PROCESOWE PRAWO PRACY

609

Rozdział XXIX

Naczelne zasady procesowe w sprawach z zakresu prawa pracy	611
1. Charakterystyka zasad postępowania	611
2. Zasada prawdy obiektywnej w sprawach z zakresu prawa pracy	612

3. Zasada szczególnej ochrony interesów pracownika w sprawach z zakresu prawa pracy	613
4. Zasada szybkości postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy.....	615
5. Zasada ugodowego likwidowania spraw z zakresu prawa pracy	616
Literatura	618

Rozdział XXX

Organizacja ochrony prawnej w stosunkach pracy	620
1. Modele organizacji ochrony prawnej w stosunkach pracy	620
2. Pozasądowe organy ochrony prawnej	621
3. Sądownictwo pracy	624
3.1. Organizacja sądownictwa pracy	624
3.2. Kompetencje sądów pracy	625
3.2.1. Uwagi wprowadzające	625
3.2.2. Sprawy o roszczenia ze stosunku pracy	626
3.2.3. Sprawy o roszczenia związane ze stosunkiem pracy	627
3.2.4. Sprawy o roszczenia z innych stosunków prawnych, do których z mocy odrębnych przepisów stosuje się przepisy prawa pracy	628
3.2.5. Sprawy o odszkodowania dochodzone od pracodawcy z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	629
3.2.6. Sprawy o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa ze stosunków prawa pracy	630
Literatura	631

Rozdział XXXI

Inspekcja pracy	633
1. Uwagi wprowadzające	633
2. Państwowa Inspekcja Pracy	634
3. Społeczna inspekcja pracy	637
4. Inne organy nadzoru i kontroli nad warunkami pracy	639
Literatura	640

Rozdział XXXII

Przedawnienie roszczeń i terminy zawite	641
1. Uwagi wprowadzające	641
2. Przedawnienie roszczeń	642
3. Terminy zawite	649
Literatura	651

DZIAŁ PIĄTY. PRAWO UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Rozdział XXXIII

Zagadnienia ogólne prawa ubezpieczeń społecznych	655
1. Miejsce ubezpieczeń społecznych w prawie zabezpieczenia społecznego	655
2. Przedmiot prawa ubezpieczeń społecznych	656
3. Ryzyko socjalne	657

4. Podmioty ubezpieczeń społecznych.....	661
5. Zasady prawa ubezpieczeń społecznych.....	663
6. Konstytucyjne, międzynarodowe i europejskie (unijne) uwarunkowania prawa ubezpieczeń społecznych.....	666
7. Stosunek prawa ubezpieczeń społecznych do innych gałęzi prawa	669
Literatura	670

Rozdział XXXIV

Podleganie ubezpieczeniom społecznym	672
1. Formy podlegania ubezpieczeniom społecznym.....	672
2. Tytuły ubezpieczeń społecznych.....	672
3. Zbieg tytułów ubezpieczeń społecznych.....	674
4. Okresy ubezpieczenia	678
5. Zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych.....	678
6. Konto i subkonto ubezpieczonego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych	679
7. Członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym.....	681
7.1. Zawarcie umowy z otwartym funduszem emerytalnym.....	682
7.2. Otwarcie rachunku w otwartym funduszu emerytalnym.....	684
Literatura	685

Rozdział XXXV

Finansowanie ubezpieczeń społecznych	687
1. Uwagi wprowadzające	687
1.1. Metody finansowania ubezpieczeń społecznych	687
1.2. Fundusze ubezpieczeń społecznych	689
2. Składka na ubezpieczenia społeczne.....	691
2.1. Charakter prawny składki na ubezpieczenia społeczne i środków gromadzonych na rachunkach w otwartych funduszach emerytalnych	691
2.2. Wymiar składek na ubezpieczenia społeczne.....	693
2.2.1. Podstawa wymiaru składek.....	693
2.2.2. Roczna podstawa wymiaru składek.....	696
2.3. Konstrukcja prawna składek na ubezpieczenia społeczne	696
2.3.1. Stopy procentowe składek	696
2.3.2. Podział finansowania składek.....	699
2.3.3. Opłacanie składek.....	700
2.3.4. Sankcje z tytułu nieopłacenia lub nieterminowego opłacania składek.....	702
2.3.5. Zwrot nienależnie opłaconych lub otrzymanych składek.....	704
2.3.6. Przedawnienie należności z tytułu składek.....	705
2.3.7. Waloryzacja składek na koncie i subkoncie	705
3. Podział środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym	706
4. Podział składek zaewidencjonowanych na subkoncie.....	707
Literatura	708

Rozdział XXXVI

Ubezpieczenie emerytalne	711
1. Kształt ubezpieczenia emerytalnego od dnia 1 stycznia 1999 r.	711
2. Pojęcie ryzyka dożycia (osiągnięcia) wieku emerytalnego	713
3. Emerytury dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. (ze starego systemu emerytalnego) i górników	714
3.1. Emerytury dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.	714
3.2. Emerytury górnicze	715
3.3. Formuła wymiaru emerytur dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. i górników	716
4. Emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. (z nowego systemu emerytalnego)	719
4.1. Emerytury z ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	719
4.2. Emerytura pomostowa i rekompensata	721
4.3. Okresowa emerytura kapitałowa	723
4.4. Formuła wymiaru emerytur dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.	724
5. Dodatkowe formy przezorności na starość	726
5.1. Pracownicze programy emerytalne	727
5.2. Indywidualne konta emerytalne	728
5.3. Indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego	730
Literatura	731

Rozdział XXXVII

Ubezpieczenia rentowe	733
1. Niezdolność do pracy	733
1.1. Pojęcie niezdolności do pracy i jej stopnie	733
1.2. Orzekanie o niezdolności do pracy	734
1.3. Podważanie orzeczeń lekarskich	736
2. Renta z tytułu niezdolności do pracy	737
2.1. Przesłanki nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i jej rodzaje	737
2.2. Formuła wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy	739
3. Renta rodzinna	740
3.1. Przesłanki nabycia prawa do renty rodzinnej	740
3.2. Wysokość renty rodzinnej	743
4. Zasiłek pogrzebowy	744
5. Dodatki do emerytur i rent	745
6. Świadczenia przyznawane w szczególnym trybie	745
Literatura	746

Rozdział XXXVIII

Ubezpieczenie chorobowe	748
1. Uwagi wprowadzające	748
2. Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane przez pracodawcę	749
3. Zasiłek chorobowy	750
4. Świadczenie rehabilitacyjne	759
5. Zasiłek wyrównawczy	761
6. Zasiłek macierzyński	763
7. Zasiłek opiekuńczy	766
Literatura	768

Rozdział XXXIX

Ubezpieczenie wypadkowe	769
1. Uwagi wprowadzające	769
2. Wypadek przy pracy	770
3. Wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy	773
4. Tryb ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy	774
5. Choroby zawodowe	774
6. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	777
7. Utrata prawa do świadczeń z tytułu wypadku przy pracy	778
8. Zbieg prawa do świadczeń wypadkowych z innymi świadczeniami	780
9. Wypadek w szczególnych okolicznościach	781
10. Świadczenia z tytułu wypadków w szczególnych okolicznościach	781
Literatura	782

Rozdział XL

Realizacja prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych	783
1. Powstanie, ustanie i wygaśnięcie prawa do świadczeń	783
2. Świadczenia najniższe (minimalne)	784
3. Waloryzacja świadczeń	786
4. Zawieszalność prawa do świadczeń	787
4.1. Ogólna przyczyna zawieszalności prawa do świadczeń	788
4.2. Szczególna przyczyna zawieszalności prawa do emerytury	789
5. Zbieg prawa do świadczeń	790
6. Wypłata świadczeń	791
6.1. Wypłata emerytur i rent	791
6.2. Wypłata świadczeń z ubezpieczenia chorobowego	794
7. Zwrot nienależnie pobranych świadczeń	796
8. Przedawnienie prawa do świadczeń	798
Literatura	799

Rozdział XLI

Postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych	801
1. Przesądowe postępowanie decyzyjne	801
1.1. Wszczęcie postępowania	801
1.2. Dokumentowanie uprawnień	802

1.3. Decyzja organu rentowego.....	804
1.4. Weryfikacja decyzji organu rentowego	806
2. Sądowe postępowanie odwoławcze.....	808
2.1. Organizacja sądownictwa ubezpieczeń społecznych	808
2.2. Przedmiot spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych	811
2.3. Strony sądowego postępowania odwoławczego.....	814
2.4. Zasady procesowe sądowego postępowania odwoławczego	817
2.5. Charakter prawny sądowego postępowania odwoławczego.....	820
Literatura	822
Wykaz schematów.....	825
Wykaz tabel	827
Skorowidz.....	829